

Beredskapsworkshop med primärproducenter

- förberedelser, planering och genomförande

SVA:s rapportserie 136

Omslag: AI-genererad via ChatGPT

SVA:s rapportserie nr 136

ISSN 1654-7098

Dnr. SVA2021/17

SVAKOM0231.v2

© 2025 SVA. Den här publikationen är öppet licensierad via CC BY 4.0.

Du får fritt använda materialet med hänvisning till källan. Läs mer på

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Den här publikationen citeras ”Beredningsworkshop med primärproducenter - förberedelser, planering och genomförande. SVA:s rapportserie nr 136. SVA, 2026”

Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, är en expertmyndighet som genom diagnostik, forskning och rådgivning stärker Sveriges förmåga att bekämpa djursjukdomar som utgör hot mot kritiska samhällsfunktioner. Friska djur – trygga människor.

Ulls väg 2B, 751 89 Uppsala

SVA:s rapportserie 136

© SVA 2025

Innehåll

Introduktion	4
Workshoppar på Gotland.....	4
Stödmaterial.....	4
Planering och förberedelser	5
Besluta om antal workshoppar och deltagare	5
Ta fram en agenda	5
Ta fram och skicka ut inbjudan	6
Utse workshopledare	6
Ta fram ett scenario.....	7
Dokumentation.....	8
Förberedelser för deltagare.....	8
Genomförande	10
Introduktion (30 minuter)	10
Presentation av workshopdeltagare (30 minuter)	11
Scenariospel (2 timmar).....	11
Samtal - Hur stärker vi beredskapen på gården? (90 minuter).....	11
Summering (30 minuter).....	12
Bilaga 1	13
Bilaga 2.....	15

Introduktion

Under 2024-2025 bjöd Länsstyrelsen Gotland in primärproducenter i livsmedelskedjan att delta i workshoppar kring krisberedskap. Materialet som presenteras här utgör ett underlag för aktörer som önskar genomföra liknande insatser och efterföljande avsnitt beskriver planering, förberedelser och genomförande av workshoppar för primärproducenter i livsmedelskedjan inklusive erfarenheter från Länsstyrelsen i Gotlands arbete.

WORKSHOPPAR PÅ GOTLAND

Workshop är ett bra verktyg för att arbeta med medvetenhet och förmågehöjning hos företagare i primärproduktionen. Underlaget som presenteras här är baserat på erfarenheter erhållna genom fem workshoppar genomförda av Gotlands länsstyrelse under perioden 2024-2025 som en del i projektet ”När kriget eller krisen kommer – beredskapsplanering i primärproduktionen av svenska livsmedel” som finansierades av Myndigheten för civilt försvar (MCF) under 2023-2025. Det primära syftet med workshopparna var att öka medvetenheten hos primärproducenter för beredskapsfrågor och sårbarheter i den egna verksamheten.

STÖDMATERIAL

Som stöd vid planering och förberedelser återfinns i rapporten erfarenheter och tips från Länsstyrelsen Gotland i grå rutor placerad i anslutning till respektive avsnitt. Därtill inkluderas, som bilagor till rapporten, förslag på agenda samt text från det scenario som användes på Gotland (bilaga 1 respektive bilaga 2).

Utöver de stödmaterial som härstammar från genomförandet av workshoppar på Gotland följer här exempel på material som kan vara värdefulla i samband med planering, förberedelser och genomförande:

- Gemensamma utgångspunkter för totalförsvaret 2025-2030, dokument från Myndigheten för civilt försvar och Försvarmaktens (www.mcf.se).
- Beredskap för företag - Om krisen eller kriget kommer, broschyr från Myndigheten för civilt försvar (www.mcf.se).
- Beredskap för företag, webbsidor hos Myndigheten för civilt försvar (www.mcf.se)
- Tillsammans är vi totalförsvaret, digital utbildning från Försvarmakten (www.totalforsvarskunskap.se).

Planering och förberedelser

Genomförandet av en workshop kräver planering och förberedelser. Detta inkluderar bland annat att fatta beslut om agenda, antal deltagare samt framtagande och utskick av inbjudan. En väl genomförd planering och förberedelser är A och O för ett lyckat resultat.

BESLUTA OM ANTAL WORKSHOPPAR OCH DELTAGARE

Antalet deltagare kan variera och påverkar såväl planering som genomförande. Det är en fördel om grupperna inte blir för stora då det riskerar göra det svårt för alla att komma till tals. Det kan även vara fördelaktigt att genomföra separata workshoppar för varje produktionsinriktning då förutsättningar, sårbarheter och påverkan vid en kris eller i värsta fall krig, kan vara tätt kopplade till den specifika produktionsgrenen. Genom att fokusera på en produktionsinriktning åt gången erbjuder workshoppen ett värde till deltagarna som får möjlighet att fördjupa sig och utbyta erfarenheter på detaljnivå kopplat till sin egen produktionsinriktning. Vilka produktionsgrenar som är relevanta att inkludera varierar beroende på var i landet workshopparna genomförs. Om det inte är möjligt att genomföra separata workshoppar är det viktigt att ha i åtanke att just sådana skillnader kan förekomma och fundera över hur detta kan påverka genomförandet av workshoppen.

TIPS OCH EXEMPEL FRÅN LÄNSSTYRELSEN GOTLAND

Urval och antal deltagare

Vid genomförandet av workshoppar på Gotland valdes inbjudna deltagare ut som "representanter" för sin bransch med utgångspunkt i förtroendeuppdrag inom exempelvis LRF eller branschorganisationer eller på annat sätt som aktiv förespråkare för sin produktionsinriktning.

Deltagarna delades in utifrån produktionsinriktning i gris, mjölk, växtodling, fjäderfä (ägg) samt grönsaksodling dvs totalt fem workshoppar.

Antalet deltagare vid varje workshop sattes till högst 10 st.

TA FRAM EN AGENDA

Förbered en agenda som beskriver det övergripande upplägget för dagen. Förslagsvis planeras workshoppen i två pass med lunch mellan passen. Förmiddagen genomförs som ett scenariospel med fokus på att diskutera hur verksamheten påverkas vid en oönskad händelse om den händer här och nu. Efter lunch styr ni över fokus till förebyggande åtgärder, hur beredskapen på gården kan stärkas för att verksamheten bättre ska stå emot

önskade händelser. Anpassa tidsåtgången för de olika momenten utifrån antal deltagare så att det finns tid för alla att komma till tals.

TIPS OCH EXEMPEL FRÅN LÄNSSTYRELSEN GOTLAND

Agenda

Vid genomförande av workshoppar på Gotland såg agendan ut som följer:

9.00-9.30	Introduktion inklusive kaffe och smörgås
9.30-10.00	Presentation av workshopdeltagare
10.00-12.00	Scenariospel
12.00-13.00	Lunch
13.00-14.30	Samtal - Hur stärker vi beredskapen på gården?
14.30	Kaffe och summering

TA FRAM OCH SKICKA UT INBJUDAN

Inbjudan bör utöver information om tid och plats, även inkludera information om mål och syfte samt kort beskriva upplägget på workshoppen och ge information om anmälan samt eventuell ersättning till deltagare. I bilaga 1 finns ett exempel på inbjudan framtaget av Länsstyrelsen Gotland.

TIPS OCH EXEMPEL FRÅN LÄNSSTYRELSEN GOTLAND

Utskick av inbjudan

Gotlands länsstyrelse valde att skicka personliga inbjudningar till utvalda deltagare. Inbjudan inkluderade bakgrund, syfte och mål, en övergripande beskrivning av genomförandet, information om tid och plats samt anmälan.

Ersättning till deltagare

Se över möjligheten att betala ersättning till deltagarna för den tid de lägger. Vid workshopparna som genomfördes på Gotland betalades deltagarna en ersättning på 2000 kr för 6 timmar.

UTSE WORKSHOPLEDARE

Vem/vilka ska hålla i workshoppen. Att leda en workshop inkluderar flera arbetsuppgifterna, så som att:

- Ansvara för att hålla i mötet
- Se till att man håller sig till ämnet
- Se till att alla får komma till tals

- Hålla koll på tiden
- Föra anteckningar
- Summera resultatet vid dagens slut

Arbetsuppgifterna kan med fördel delas upp på flera personer, minst två personer är önskvärt. En person som ansvarar för att hålla i mötet medan den andra antecknar och håller koll på tiden.

TA FRAM ETT SCENARIO

Till scenariospelet behöver ni ta fram ett scenario. Scenariot kan med fördel baseras på redan befintliga scenarion som modifieras så att det känns relevant utifrån de geografiska förutsättningar som gäller för deltagarna vid den aktuella workshoppen. Exempelvis är ett avbrott i färjetrafiken högst relevant för gotländska producenter, medan ett dammbrott inte är det. Tänk även på att scenariot kan behöva anpassas utifrån produktionsinriktning för att inkludera de förutsättningar som är relevanta för respektive inriktning. För produktionsgrenar som växtodling där det förekommer stora variationer över säsongen kan det till exempel vara relevant att beröra olika tidpunkter på året. Detta kan förslagsvis göras genom att starta scenariospelet med att ge förutsättningar i januari för att i nästa steg vrida fram tiden till skördetid och samtidigt justera förutsättningarna.

TIPS OCH EXEMPEL FRÅN GOTLANDS LÄNSSTYRELSE

Framtagande av scenario och förutsättningar för scenariospel

Inför workshopparna på Gotland spelades det framtagna scenariot in som en powerpointpresentation som vid mötet spelades upp för deltagarna. Presentationen innehöll utöver den inlästa texten även en karta där deltagarna kunde följa händelseutvecklingen fram till dess att scenariospelet tog sin start. Det scenario som man utgick från vid genomförandet på Gotland återfinns i bilaga 2.

Exempel på förutsättningar som användes vid workshopparna på Gotland är:

- Gotlandsfärjan går sporadiskt, med militär eskort.
- Drivmedel ransoneras - du tilldelas 50% av normala leveranser under resten av året
- Ransonering av mineralgödsel till 25% av normalt behov
- Ransonering av växtskyddsmedel
- Dieselleveranser halveras
- Återkommande elavbrott, upp till ett dygn
- Alla värnpliktiga kallas in för militär tjänstgöring, merparten av utländsk personal lämnar
- Ransonering av färdigfoder
- Slakteriet kör på halv kapacitet

Ni bör även förbereda frågor eller ämnen som workshopledaren kan spela in om diskussionerna i scenariospelet skulle stanna av. Exempel på ämnen som kan vara relevanta att diskutera är anpassning av produktionsnivå samt så kallad kontrollerad nedstängning. I allvarliga och långvariga krissituationer kan det bli omöjligt att upprätthålla sin produktion på oförändrad nivå. Detta gäller exempelvis vid långvariga eller återkommande störningar i infrastruktur såsom el, drivmedel och transporter, vilket i sin tur påverkar tillgång till insatsvaror. I sådana situationer kan minskad beläggningsgrad i djurbesättningar vara nödvändigt för att hantera bristsituationer. Att minska beläggningsgraden bidrar exempelvis till att viktiga foderkoncentrat räcker längre, djurskyddet kan upprätthållas även om slaktköer uppstår samt minskar smittrycket i frånvaro av vacciner eller läkemedel. En minskad beläggningsgrad kan uppnås genom att välja att inte sätta in lika många djur, inte betäcka lika många djur eller i yttersta fall genom att kunna avliva vissa djurgrupper eller stallar för att kunna upprätthålla en mindre del av produktionen. För produktionsformer där det är möjligt, kan det även handla om att välja att låta produktionen helt gå in i viloläge vid en tidpunkt som inte ger förluster av livsmedel. Det vill säga att avstå att starta upp en ny produktionsomgång. I samband med att dessa frågor diskuteras är det även relevant att lyfta frågan om hur detta påverkar företagets ekonomi.

DOKUMENTATION

Diskutera hur ni på bästa sätt dokumenterar workshoppen. Fundera över hur ni ska anteckna och vem som kommer ha tillgång till materialet som sammanställs från workshoppen. Exempel på frågor som är relevanta att diskutera i relation till dokumentation från workshoppen är:

- Vad ska dokumenteras?
- Hur hanterar ni information om enskilda förmågor/sårbarheter?
- Kommer deltagarna få ta del av dokumentationen? Vilka delar?
- Kommer materialet att säkerhetsklassas? Vilka delar?
- Riskerar dokumentationen att påverka deltagarnas vilja att dela erfarenheter och information vid workshoppen?
- Hur kommunicerar ni kring dokumentationen med deltagarna?

FÖRBEREDELSE FÖR DELTAGARE

Även deltagarna ombeds förbereda sig inför workshoppen för att i början av mötet ge en kort presentation av sin verksamhet utifrån sårbarheter och beroende av insatsvaror. För att underlätta för deltagarna att komma väl förberedda till workshoppen skickas i förväg ut en lista med frågor eller stödpunkter som beskriver vilken information ni önskar att de presenterar. Om ni valt att genomföra flera workshoppar med olika produktionsgrenar kan listan behöva anpassas för respektive produktionsgren.

TIPS OCH EXEMPEL FRÅN GOTLANDS LÄNSSTYRELSE

Förberedelser för deltagare

Inför genomförandet av workshoppar på Gotland skickade länsstyrelsen ut en lista med stödpunkter för att beskriva sin produktion ur ett beredskapsperspektiv till de inbjudna deltagarna. Listan anpassades utifrån produktionsgren.

Utskicket till workshoppen med grisproducenter inkluderade följande punkter:

- Produktionsform
- Antal producerade djur per år
- Eget/inköpt foder samt lagerkapacitet
- Hur stor areal har en bra dränering?
- Möjlighet till bevattning?
- Möjlighet till egen lagring/torkning?
- Personalstyrka
- Reservkraftverk, kapacitet
- Vatten - förbrukning, typ av brunn, kapacitet, etc.
- Diesel - Lagerkapacitet (i tid) / hur ofta fylls den på?
- Leverans av grisar till eller från gården - Hur ofta?
- Viktiga återkommande leveranser (ex semin, strö, foder) och besök (ex rådgivare, mekaniker)
- Erfarenhet av avbrott på IT-system, GPS-störningar?

Genomförande

En lyckad workshop handlar inte enbart om väl genomförd planering och förberedelser – utan även om hur den faktiskt genomförs i rummet. I det här avsnittet beskrivs genomförandet av workshoppen med utgångspunkt i det upplägg som använts vid workshoppar genomförda av Länsstyrelsen Gotland.

INTRODUKTION (30 MINUTER)

Workshoppen startar med tid avsatt för att lära känna varandra. I samband med detta görs även en kort introduktion som inkluderar workshoppens upplägg, syfte och mål.

Redan i introduktionen är det viktigt att trycka på ”ansvarsprincipen” som utgångspunkt för övningen. Koppla aktiviteten till uppdraget som alla företag har utifrån broschyren ”Beredskap för företag – Om krisen eller kriget kommer”¹ samt rapporten ”Utgångspunkter för totalförsvaret 2025-2030”² och de sju typsituationerna som presenteras i rapporten, det vill säga:

Alla aktörer ska – enskilt och i samverkan – kunna upprätthålla viktiga samhällsfunktionerna under mycket ansträngda förhållanden i minst två veckor med främst egna resurser, till exempel under den inledande fasen av ett krig. Det innebär att kunna fortsätta sin verksamhet på en tillräcklig nivå trots svåra förhållanden med bristfällig information och kraftigt ansträngda försörjningskedjor. (Ur rapporten ”Utgångspunkter för totalförsvaret 2025-2030”, s. 37)

Externa ansvarsfrågor är absolut relevanta, och kan parkeras och diskuteras i enskild ordning, men denna aktivitet går ut på att identifiera hur man på den enskilda gården kan hantera utmaningar i kris eller krig. Undvik därför att köra fast i faktum som ”om inte slakteriet kan ta emot djur så kommer inte min verksamhet att fungera”. Hänvisa i dessa fall, med stöd i ovan nämnda material, till att det är slakteriets ansvar att kunna upprätthålla sin verksamhet utefter de aktuella förutsättningarna.

¹ Myndigheten för civilt försvar, 2026. <https://riib.msb.se/filer/pdf/31177.pdf>

² Försvarsmakten och Myndigheten för civilt försvar, 2025. <https://www.mcf.se/sv/amnesomraden/beredskap-for-kris-och-krig/beredskapssystemet/gemensamma-utgangspunkter-for-totalforsvaret-2025-2030/>

PRESENTATION AV WORKSHOPDELTAGARE (30 MINUTER)

Låt deltagarna presentera sin verksamhet inklusive sårbarheter och beroenden av insatsvaror (se ovan om deltagarnas förberedelser). Tala om ungefär hur mycket tid var och en har för presentationen och anpassa tiden i agendan vid behov.

SCENARIOSPEL (2 TIMMAR)

Starta scenariospelet med att tydliggöra ramar och regler för genomförandet. Förstärk budskapet om att livsmedelsproduktion är en viktig del av totalförsvaret. För detta kan ni exempelvis använda den korta film ”Om det värsta händer” som inleder kapitel 1 i Försvarsmaktens utbildning ”Tillsammans är vi totalförsvaret”³.

Låt deltagarna ta del av det valda scenariot varefter ni ger förutsättningarna som den fortsatta diskussionen har som utgångspunkt.

Kom ihåg att under scenariospelet:

- Ha koll på tiden så att ni hinner med önskade moment inom avsatt tid
- Bevaka att alla kommer till tals
- Dokumentera

När det är dags att avsluta övningen lämnar ni scenariospelet och blickar framåt genom att gå vidare in i nästa punkt på agendan.

SAMTAL - HUR STÄRKER VI BEREDSKAPEN PÅ GÅRDEN? (90 MINUTER)

Nu är det dags för deltagarna att reflektera över investeringar eller andra åtgärder som kan stärka verksamhetsförmåga att stå emot oönskade händelser. Tydliggör ramarna för samtalet och påminn om att ni utgår från ansvarsprincipen, det vill säga fastna inte i sårbarheter i andra led i kedjan. Blicka fem år framåt i tiden och diskutera konkreta åtgärder som lantbrukaren kan genomföra för att vara bättre förberedd. Starta samtalet med utgångspunkt i viktiga resurser/insatsvaror och vad lantbrukaren kan göra för att minska effekten vid brist. Exempel på resurser/insatsvaror att utgå från är:

- Drivmedel
- Transporter
- El
- Personal
- Foder

³ [Utbildning - Totalförsvarskunskap](#)

- Vatten
- Växtnäring
- Växtskydd

Avrunda med att hänvisa till tillgängliga stöd och information. Exempelvis:

- Rådgivning genom Greppa Näringen exempelvis Beredskapskollen och Vattenförsörjning på gården (www.greppa.nu)
- Beredskap för företag – Om krisen eller kriget kommer (www.mcf.se)
- Investeringsstöd för robust primärproduktion (www.jordbruksverket.se)
- Information om beredskapslager av spannmål och insatsvaror till jordbruket (www.jordbruksverket.se)
- Material till stöd i arbetet med att öka gårdens beredskap från projektet ”När krisen eller kriget kommer – beredskapsplanering i primärproduktionen av svenska livsmedel” (www.sva.se/livsmedelsberedskap)

SUMMERING (30 MINUTER)

Summera resultatet från dagen. Vilka är de största sårbarheterna och utmaningarna? Vilka lösningar har ni identifierat? Är deltagarna nöjda med workshoppen och vad tar de med sig hem från mötet?

Bilaga 1

När krisen eller kriget kommer - hur upprätthåller du din livsmedelsproduktion?

Länsstyrelsen i [ange län] bjuder in till workshop kring beredskap i primärproduktionen, inriktning växtodling, [ÅÅÅÅ-MM-DD]

Bakgrund

Det säkerhetspolitiska läget är ansträngt på såväl närmare håll som längre bort. Samtidigt står vi inför ändrade förutsättningar med tanke på klimatförändringar med exempelvis extremväder som följd. Arbete för att utveckla förmågan att hantera och stå emot samhällsstörningar i hela hotskalan, inklusive krig, pågår över hela Sverige och för en rad beredskapssektorer. Beredskapssektorn för livsmedels- och dricksvattenförsörjning är en viktig pusselbit för att bidra till att samhället fungerar även vid störningar.

Robust livsmedelsproduktion ska trygga tillgången på mat även i utmanande lägen. Företagen kan bäst sin verksamhet, känner till utmaningar, behov av åtgärder och möjligheter att ställa om. Det gör det extra viktigt att arbeta för att ge företagen bra möjligheter att ta sin roll.

Syfte och mål

Syftet är att identifiera sårbarheter och möjliga lösningar för primärproducenter samt öka medvetenheten kring livsmedelsberedskap.

Det övergripande målet är att deltagande aktörer får förbättrade förutsättningar att utveckla sin beredskap och därmed stärkas inför framtida samhällsstörningar.

Genomförande

Ditt företag är inbjudet som representant för grisproduktionen på Gotland. Inbjudan gäller för en person som representerar företaget.

Workshopen kommer att hållas under en dag och utgår ifrån hur din produktion skulle hantera ett krisscenario. Dagen leds av [förnamn efternamn], [organisation] och [förnamn efternamn], [organisation].

Datum och tider

[ÅÅÅÅ-MM-DD] kl. 9-16 på *[adress lokal för genomförande]*

Ersättning för deltagande utgår med *[X]* kr

Fika och lunch ingår.

Anmälan

Anmäl dig till *[förnamn efternamn]*; *[e-post]*

Frågor? *[telefonnummer]*

Bilaga 2

Scenario till scenariospel

Scenario modifierat med godkännande av upphovsman Björn Körlof (Kungl. Krigsvetenskapsakademien)

För några månader sedan riktade president Putin en allvarlig anklagelse mot Lettland om att den ryska minoriteten i landet förföljdes av de lettiska myndigheterna. Om inte den ryska minoriteten kunde skyddas av Lettland blev det, enligt Putin, nödvändigt att ge denna minoritet ryska pass, och även överväga att ge dem möjlighet att skydda sig genom beväpning.

Lettland förklarade snabbt att om lettiska medborgare önskade bli ryska medborgare stod det dem fritt att när som helst bege sig till Ryssland och söka medborgarskap där. Lettland skulle dock inte acceptera dubbla medborgarskap, utan sådana som fått ryskt medborgarskap skulle snarast förlora sitt lettiska medborgarskap och få lämna Lettland. Beväpning av medborgare skulle enligt den lettiska regeringen komma att bestraffas hårt. EU:s kommissionsordförande uttalade också snabbt ett starkt stöd för den lettiska hållningen.

Flera stora demonstrationer äger därefter rum i Lettland med demonstranter som skanderar ryska slagord och viftar med flaggor och banderoller som sägs visa att vissa områden i Lettland alltid varit genuint ryska och nu borde få bli befriade och självständiga och också kunna anslutas till Ryssland. Dessa krav understöds snabbt av företrädare för den ryska regeringen som också uttalar att Ryssland skulle stödja sådana befrielseåtgärder och ytterst även med vapenhjälp.

Kriget i Ukraina har efter förhandlingar lett till ett kortvarigt vapenstillestånd för att ge tillfälle till fångutväxling. Vapenstilleståndet förlängs sedan president Zelensky och president Putin, på uppmaningar av Donald Trump och Viktor Orban, inlett diskussioner om hur kriget skulle kunna bringas till ett slut. Under dessa diskussioner observerade amerikansk underrättelsetjänst att ryska arméstridskrafter började förflyttas från den ukrainska fronten till Belarus och gränsen mot Baltikum. Även delar av den ryska Svartahavsflottan observerades stäva ut ur Medelhavet med kurs mot Nordatlanten.

Situationen runt Baltikum tillspetsades därefter ytterligare när Ryssland inleder en stor marin- och flygövning i östra Östersjön där de ryska militära myndigheterna varnar för att både civil och militär trafik på havet eller i luftrummet utanför Baltikum kan komma att mötas med vapenmakt.

Efter lettisk framställan till både EU och Nato om hjälp för att förhindra en rysk annektering av vissa lettiska områden skickar Nato marina enheter från Polen, Tyskland och Sverige till farvattnen utanför Baltikum och börjar patrullera Östra Östersjön med militärflyg, samt förstärker Natos militära närvaro i alla de tre baltiska staterna. NATO förklarar också att såväl civil som militär sjö- och flygfart till och från Baltikum inte får förhindras av Ryssland och att sådana med våld genomförda ingripanden kommer att ses som angrepp på alliansen.

Den civila sjöfarten i hela Östersjön inklusive sjöfarten till Gotland är nu kraftigt påverkad och Gotlandstrafiken kräver militär skyddeskort för att fortsätta den dagliga trafiken till Gotland, inte minst sedan ett finskt civilt fraktfartyg drabbats av torpedering från en oidentifierad ubåt utanför Hangö. Ryssland anklagade snabbt Sverige för att ligga bakom torpederingen, då Sverige – enligt ryska medier - var det enda land i Östersjön med kapacitet att kunna genomföra en sådan attack. Attacken sades enligt Ryssland vara ett led i att framtvunga ett fullständigt stopp för all sjötrafik i finska viken till Ryssland, något som vore helt oacceptabelt.

Nato börjar nu även förflytta stridskrafter från Frankrike, Nederländerna, Belgien, England och Canada till Norge för vidare transporter genom Sverige. Tyska stridskrafter flyttas nu också till Tjeckien och Slovakien. Olika tillfartsvägar från Norge genom Sverige förbereds för transporter och s.k. värdlandsstöd förbereds i flera län gränsande till Norge. Detta medför att livsmedel, drivmedel och vissa extra sjukvårdsinsatser behöver allokeras till dessa områden. I Sverige beslutar nu regeringen om skärpt beredskap, vilket medför att olika beredskapsåtgärder börjar vidtas inom det civila försvaret och att flera viktiga beredskapsförfattningar träder i kraft. Vissa ransoneringsåtgärder beslutas vad gäller drivmedel.

Efter några dygn med uppladdningar både från Natos och Rysslands sida i östersjöområdet rapporterar finsk underrättelsetjänst att ryska stridskrafter förflyttas norrut längs Murmanskbanan och börjar med främre grupperas vid infallsvägar på Nordkalotten mot Salla och Rovaniemi. Ryska spaningspatruller observeras även på finskt territorium och ryskt stridsflyg kränker upprepade gånger finskt och norskt territorium och någon gång också svenskt luftrum. En natt utbryter stridshandlingar mellan lettiska och ryska stridskrafter i form av ömsesidiga artilleribeskjutningar och smärre eldstrider i gränsområdena.

I Sverige förklarar regeringen efter ett kort möte med alla partiledare att risk för storskalig konflikt med Ryssland föreligger och att det Nordeuropeiska området löper särskild risk att utsättas för långvariga och dramatiska krigshandlingar. Regeringen förklarar också att de nordiska Natoländerna enats i en bedömning om att en paragraf fem situation enligt Natostadgan är nära förestående och att därför gemensamma militära åtgärder krävs, dels för att skydda de baltiska staterna och Finland, dels också för att skapa beredskap för att militärt kunna hantera ryska angrepp mot Finland men även mot Sverige och Norge.

Kort därefter utsätts flera järnvägsförbindelser och vägförbindelser mellan Sverige och Norge för allvarliga sabotagehandlingar och även broar mellan Norrland och Mellansverige utsätts för sabotagehandlingar. Stallbackabron över Göta älv vid Trollhättan skadas allvarligt sedan en långtradare med sprängmedel blivit stående på bron och fattat eld samt åstadkommit en stor detonation. Bron blir oframkomlig för trafik under överskådlig tid och sammantaget medför händelserna allvarliga störningar för många transporter i hela Sverige.

Efter det att hamnen i Slite bombats av ryskt flyg förklarar regeringen att krigstillstånd råder mellan Sverige och Ryssland samt att högsta beredskap råder i hela landet

Rapporten har tagits fram inom ramarna för projektet När krisen eller kriget kommer - beredskapsplanering i primärproduktionen av svenska livsmedel. Projektet syftar till att öka primärproducenters förmåga att arbeta förebyggande och ta fram alternativa planer för att bättre stå emot såväl kriser i fredstid som krig.

Medverkande organisationer: Statens veterinärmedicinska anstalt, Länsstyrelserna, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Hushållningssällskapet Halland, Skånesemin, Växa, Gård & Djurhälsan, Svensk Fågel, Svenska Ågg.

Finansiär: Myndigheten för civilt försvar (MCF)

Farliga djursmittor kan få allvariga konsekvenser, från lidande hos djur och människor till ekonomiska förluster och störningar i matförsörjningen. Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, är en expertmyndighet som genom diagnostik, forskning och rådgivning stärker Sveriges förmåga att bekämpa djursjukdomar som utgör hot mot kritiska samhällsfunktioner.

Friska djur - trygga människor.

Besöksadress: Ulls väg 2B **Postadress:** 751 89 Uppsala

Tel: 018-67 40 00

e-post: sva@sva.se **Webb:** sva.se